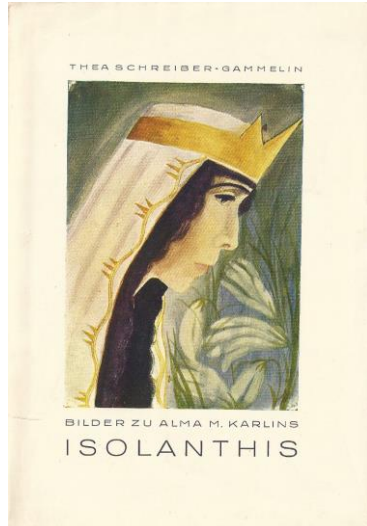

Mnenje o romanu »Isolanthis« v izdaji založbe Sanje

Anton Rozman

Nekako sredi preteklega leta je pri založbi Sanje izšel prevod romana Alme Maksimiliane Karlin, *Isolanthis – Roman o potopu celine*, za katerega je zaslužna Mateja Ajdnik Korošec. Slovenska izdaja je prvi prevod nemškega izvirnika, ki ga je leta 1936 v Leipzigu pod naslovom *Isolanthis: Roman vom Sinken eines Erdteils*, izdala založba Grethlein und Co. Nachf. Tedaj je njegovo pot med bralce pospremila knjižica malih grafik, ki jih je za to priložnost narisala Thea Schreiber Gammelmin, Almينا življenjska sopotnica.

Roman je zaznamoval Almin prehod od pisanja potopisnih romanov k bolj poglobljenim temam, navdih za katere je našla v teozofiji in zgodovini starodavnih ljudstev. Naslonila ga je na legendo o Atlantidi, potopljeni celine, ki se je nekoč raztezala za »Herkulovima stebroma« in o kateri je okoli leta 360 p.n.š. prvi pisal Platon v svojih dialogih *Timaj* (Timeus) in *Kritija* (Critias), povzemajoč zgodbo, ki naj bi jo od egipčanskih svečenikov slišal znameniti atenski državnik Solon. Slednja je bila nato v 16. stoletju navdih za Sira Thomasa Moora pri pisanju *Utopije* (Utopia) in za delo Sira Francis Bacona, *Nova Atlantida* (The New Atlantis).

Legenda o Atlantidi je bila nato znova oživiljena v 19. stoletju v okviru svetovno razširjenega spiritističnega gibanja, katerega načela je proti koncu stoletja pod pojmom *teozofija* nekako strnjeno in preoblikovano opredelila Helena Petrovna Blavatsky. Tako je leta 1882 Ignatius L. Donnelly objavil delo *Atlantida, predpotopni svet* (Atlantis: the Antediluvian World), vendar pa je Helena P. Blavatsky legendo večkrat omenila že v svojem prvem večjem delu *Odstrta Izida* (Isis Unveiled, 1877) in nato v okviru ezoterične kozmologije še posebej razdelala v monumentalnem delu *Tajni nauk* (Secret Doctrine, 1888). Njene predstavitve sta nato v delih *Zgodba o Atlantidi* (The Story of Atlantis, 1896) in *Človek, od kod, kako, kam* (Man: Whence, How, Whither, 1913) nadalje razvila William Scott-Elliot in Annie Besant, delih, ki sta temeljili na spoznanjih doseženih s pomočjo jasnovidnosti.

V predgovoru k *Zgodbi o Atlantidi* je Alfred P. Sinnett, avtor dveh pomembnih zgodnjih teozofskih del, *Okultni svet* (Occult World, 1881) in *Ezoterični budizem* (Esoteric Buddhism, 1883) zapisal: "Izkušnje z jasnovidnostjo, ki so jih pridobili tisti, ki so jo preučevali v povezavi z mesmerizmom, zgoj dokazujejo obstoj določene zmožnosti človeške narave, da zaznava fizične pojave, oddaljene tako v času kot prostoru, in to na način, ki nima nič skupnega s fizičnimi čuti. ... Dejansko za astralno jasnovidnost ni meja pri raziskovanju pretekle zgodovine zemlje, pa najsi gre za dogodke, ki so doleteli človeško raso v predzgodovinskih časih, ali pa za rast planeta skozi geološka obdobja pred nastopom človeka ... Spomin Narave je resnično čudovito povezan, tako kot lahko ugotovimo, če se povzpne na dovolj visoko raven Narave, da je duhovno povezano tudi samo človeštvo ..."

Vemo, da se je Alma srečala s teozofijo ob svojem študiju v Londonu, ne vemo pa, do kolikšne mere je razvila svoje psihične sposobnosti, vključno z jasnovidnostjo; vendar pa lahko na podlagi njenih zapisov sklepamo, da je trdno stopala po poti nadzorovane domišljije kot ključne prvine za nadaljnji razvoj višjih stopenj psihičnega zaznavanja.

Če težko ocenimo, v kolikšni meri je roman *Isolanthis* plod Alminih domišljajskih in jasnovidnih astralnih popotovanj, pa gotovo nimamo težav pri razkrivanju etike, ki se nahaja v ozadju njene zgodbe in ki pogosto privre na dan preko besed njenih junakov. Njen vir je nedvomno teozofija, vsaj takrat, ko jo pojmuje kot izbor določenih naukov in moralnih načel, ki predstavljajo ezoterično bistvo vseh religij.

Razkriva se nam, na primer, preko treh vidikov manifestacije in njene sedmerne delitve makro in mikro kozmosa, ko *Isolanthis* pripoveduje: "Trizob ponazarja troedinost Boga, trojnosti prabivanja, kot sem ti že pojasnila, o Ramanatu, in tako ima tudi število sedem pri nas najobsežnejši pomen. Svet je razčlenjen na sedem svetov in v vseh sedmih svetovih ima človek, ki je imitacija v malem, svoj delež, saj se skozi vesolje in človeštvo pretaka sedem glavnih sil." Pa recimo, kot razkrivanje zakona karme, ko pravi: "Veš, da je žetev podobna setvi in da nam naša lastna krivda nekoč, nekje, v spremenjeni obliki pride naproti," in nekje drugje kot zakon dharme, ko junakinja izreče: "Vsak človek mora hoditi po svoji brazdi in ravnali bi napačno, če bi ga skušali speljati z nje ali mislili, da je naša pot prava zanj," ali ko pripoveduje: "Njena dolžnost ji je velevala, da v bridki uri izpolnitve usode ostane pri svojem ljudstvu, kajti Sembasa ji je rekel, da med grozečo senco in njeno uresničitvijo stoji le še ona."

Še posebej pa se Alma v svojem romanu posveti odnosu med spoloma in razodene svoje pojmovanje le-tega z besedami: "Praviloma se ljudje drug drugega oklepajo, ne zato, da bi si izkazovali toplo naklonjenost, temveč kakor čredne živali, ki jih je prestrašila nevihta, in njihov medsebojni odnos je mnogo bolj kakor cvetličnemu vencu, ki jih združuje v dišeči lepoti, podoben verigi nesrečnih nespোরazumov v nihanju sebičnih poželjivosti," ter nato nakaže edino pot, ki poteši človeka: "Obstaja zgolj in samo Večno in zato lahko edinole Večno zadovolji človeško srce in božjo iskro, ki prebiva v njem, ter poteši globoko hrepenenje, ..."

Vendar pa je mogoče sklepati, da je kljub omenjenemu osrednje sporočilo Alminega romana pravzaprav opozorilo, ki je povezano s samim izročilom o Atlantidi, do katere potopa naj bi prišlo zaradi zlorabe psihičnih moči za sebične cilje najbolj odgovornih v njeni civilizaciji. V tem smislu je bil roman v času objave zelo verjetno odgovor na rastoči nacizem, ki je zlorabljal okultna znanja za manipulacijo z množicami in grozil, da bo uničil vse, kar je v tem svetu humanega. V tem smislu je aktualen tudi še v današnjem času, saj apetiti po "nacifikaciji" sveta s porazom v drugi svetovni vojni še zdaleč niso zamrli, ampak se zgolj poslužujejo bolj prefinjenih oblik zavajanja in manipulacije ter prodirajo in si podrejajo tudi v romanu nakazana področja, kot je na primer genetski inženiring, kar po drugi strani spremlja razkroj družbenih vrednot.

Roman *Isolanthis* zato tudi v današnjem času predstavlja vodilo tako za posameznika kot za družbo v celoti. Namiguje, da so stare kulture posedovale in negovale duhovne resnice o življenju, ki so nato v obliki moralnih vrednot povezovalе družbo; nakazuje, da v objavljenem vesolju obstaja notranja povezanost vsega stvarstva in s tem tudi vseh človeških bitij, ki zaradi nevednosti in ločenosti tonejo v osamljenost; da pot do izpolnitve v življenju pelje preko služenja človeštvu, preko žrtvovanja za druge in da se pot človekovega vračanja k duhovnemu izvoru vije skozi številna življenja, med katerimi se uči obvladovati težnje svoje sebične telesnosti.

Prav tako je upoštevanja vreden zgled v današnjem času tudi samo Almino življenje, njene značajske poteze, njena želja po spoznanju in preseganju same sebe ter neizmeren pogum, da bi razkrila in opisala skrivnosti življenja, ki so se za časa njenega življenja še vedno skrivale v eksotičnih krajih, kamor se je odpravila – njena težnja po neprestanem učenju in da bi s pridobljenim znanjem ter razumevanjem lahko nekaj pripomogla k temu, da bi v svetu zavladal mir.

Vse to in še več prinaša bralcu prevod Alminega romana, saj mu še posebno razsežnost daje prevajalkina tenkočutnost pri izbiri besed in njeno očitno poistovetenje z vrednostnim sistemom, ki ga prinaša zgodba. Založbi Sanje gre zato priznanje za izjemno dragocen in uspešno uresničen projekt.